

DIALOG KRING KOMMUNALT KULTURMILJÖARBETE I LJUNGBY KOMMUN 25 APRIL 2017

SYFTE

Länsstyrelsen för dialog med kommunen om det kommunala kulturmiljöarbetet med målsättningen att öka förståelsen för kulturmiljön som faktor för tillväxt och utveckling. Genom information, inspiration och workshop ska dialogmötet bidra till bättre samverkan kring kulturmiljöfrågor och till bättre kommunikation mellan och inom organisationer.

PROGRAM

- 12:45 Registrering
Introduktion
Syftet med kommundialogerna
Information från Länsstyrelsen
Inspirationsföreläsning: Gummifabriken, Värnamo
Roller och ansvar i kulturmiljöarbetet
Fika med filmvisning
- 15:05 Workshop *Bevara, använda och utveckla kulturmiljöer* – samtal utifrån tre teman:
1. Samverkan och samsyn
 2. Antikvarisk kompetens
 3. Använda och utveckla kulturmiljöer
- Summering av eftermiddagen
- 16:30 Mötet slut

REGISTRERING

40 deltagare (21 kvinnor och 19 män; 53 % resp. 47 %)

Från Ljungby kommun deltog nio politiker och arton tjänstemän.

Från Länsstyrelsen deltog sju personer, varav sex från Kulturmiljö och en från Hållbar samhällsplanering.

Region Kronoberg, Kulturparken Småland AB och Kronobergs Läns Hembygdsförbund deltog med varsin representant.

Två föreläsare från Värnamo kommun.

En fristående person [arkivarie; visade film om Ljungby]

Foto: Emelie Olsson, Ljungby kommun

INTRODUKTION

INLEDNING – VARFÖR ÄR VI HÄR IDAG?

Länsantikvarie Heidi Vassi, Länsstyrelsen

I februari 2017 presenterade regeringen propositionen Kulturarvpolitik (prop. 2016/17:116). Den innebär en samlad kulturarvspolitik och ett stärkt kulturmiljöarbete, bland annat får nio centrala myndigheter i uppgift att ta fram vägledande strategier för kulturmiljöfrågor. Kulturarvets bidrag till en hållbar samhällsutveckling betonas, liksom att kulturarv är allas ansvar.

Man skall räkna med kulturarvet. Det är en resurs som bidrar till de tre hållbarhetsaspekterna; till exempel bidrar besöksmålsutveckling till den ekonomiska aspekten, kulturlandskapets biologiska mångfald till miljöaspekten och möten mellan människor genom lokalt engagemang bidrar till den sociala aspekten. Det kan dock finnas konfliktytor mellan dimensionerna; till exempel kulturmiljöer längs vattendrag. Hållbarhet handlar om att försöka hitta en balans och att klara av avvägningen mellan olika intressen. Hållbar utveckling är en tvärspektoriell fråga och det har även kulturmiljöarbetet blivit, vilket innebär att kulturmiljökompetens och samverkan är viktigt på alla nivåer.

Då kulturmiljöarbetet bidrar till hållbar samhällsutveckling finns det även en koppling till miljömålsarbetet. Goda exempel på åtgärdsarbete kulturmiljö/miljömål finns på länsstyrelsernas regionala sida kring miljömålsarbetet, RUS; bland annat rapporten *Välj och vraka!*

Länkar

[Kulturarvpolitik \(prop. 2016/17:116\)](#)

[Riksantikvarieämbetets rapport *Räkna med kulturarvet – Kulturarvets bidrag till en hållbar samhällsutveckling*](#)

[Länsstyrelserna Regional Utveckling & Samverkan i miljömålssystemet \(RUS\)](#)

[Länsstyrelsernas stöd *Välj och Vraka! Vägledning och goda exempel inom kulturmiljöarbetet*](#)

BAKGRUND TILL LÄNSSTYRELSENS PROJEKT

Projektledare Catarina Nilsson, Länsstyrelsen

Kulturmiljö avser de avtryck som mänskliga aktiviteter genom tiderna har avsatt i den fysiska miljön. En kulturmiljö utgör ett sammanhang som kan innehålla föremål, ortnamn eller traditioner som är knutna till platsen.

Kulturmiljöarbete handlar om att skapa förutsättningar för människor att bevara, använda och utveckla kulturmiljöer. Dagens samhällsutveckling innebär att kulturmiljöarbetet behöver ses i ett vidare perspektiv än bara kommunernas fysiska planering. Andra kommunala verksamheter arbetar också med kulturmiljöer; till exempel besöksmålsutveckling, naturvård och fastighetsförvaltning. Detta innebär att kompetens och tvärspektoriell samverkan blir allt viktigare.

Det finns flera utgångspunkter till Länsstyrelsens projekt med att främja det kommunala kulturmiljöarbetet i Kronobergs län:

- Regeringsuppdrag i Länsstyrelsens regleringsbrev
- Nationella kulturpolitiska mål (2009)
- Nationella kulturmiljömål (2014)
- Riksantikvarieämbetets vision till 2030 (2016)
- Förnyat kulturmiljöarbete – Kulturmiljöstrategi för Kronobergs län 2016-2020
- Handlingsplan 2016-2020 för att främja kommunalt kulturmiljöarbete i Kronobergs län

Länsstyrelsens regeringsuppdrag är att arbeta för de nationella kulturmiljömålen i samverkan med lokala och regionala aktörer samt att främja kommunernas kulturmiljöarbete.

De nationella kulturmiljömålen ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Riksantikvarieämbetet har tagit fram en vision för kulturmiljöarbetet till år 2030: Alla, oavsett bakgrund, upplever att de kan göra anspråk på det kulturarv som format Sverige.

Kulturmiljöstrategin för Kronobergs län 2016-2020 lägger grunden för hur länets kulturmiljöarbete ska utvecklas och förnyas. Den utgår från de nationella kulturmiljömålen och innehåller tre målbilder: breddad syn på småländskt kulturarv, kulturmiljöer utvecklas hållbart och upprätthålla levande dialog mellan aktörer.

Parallellt med arbetet med den nya kulturmiljöstrategin togs en handlingsplan för att främja kommunalt kulturmiljöarbete under perioden 2016-2020 fram. Handlingsplanen, som fastställdes i april 2016, innehåller åtgärder inom tre områden där kommunerna har identifierat utmaningar och behov: förtydliga roller och utbyta erfarenheter, öka kompetens och sprida information samt komplettera kunskapsunderlag. Det finns åtta åtgärder i handlingsplanen. Dagens dialogmöte är åtgärden A1. Ta fram ett dialogverktyg för kommunalt kulturmiljöarbete.

Länk

[Länsstyrelsens arbete för att främja kommunalt kulturmiljöarbete](#)

INFORMATION FRÅN LÄNSSTYRELSEN

Projektledare Catarina Nilsson, Länsstyrelsen

KARTLÄGGNING AV KULTURMILJÖUNDERLAG

Kartläggningen är åtgärd C7 i handlingsplanen och målsättningen är att öka kunskapen om kunskapsunderlag.

Som utgångspunkt används en kartläggning av byggnadsinventeringar som Länsstyrelsen genomförde 2004. Vid projektledarens besök hos kommunen tittar vi först på listan från 2004 och sedan pratar vi om vad som har tillkommit sedan dess, om det finns underlag som behöver uppdateras och om det är något kunskapsunderlag som saknas. Kartläggningen genomförs mellan december 2016 och maj 2017, och hittills har sex kommuner besökts: Alvesta, Lessebo, Ljungby, Uppvidinge, Växjö och Älmhult.

Reflektion kring kunskapsunderlag i Ljungby kommun:

- Materialet från 2004 används till viss del, men det börjar kännas föråldrat.
- Exempel på underlag som behöver uppdateras är Kulturmiljöprogram för Ljungby kommun
- Exempel på underlag som har tillkommit är inventeringarna av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i sju bostadsområden i Ljungby tätort.
- Vid kartläggningen pratade vi också lite om immateriellt material.

EKONOMISKT BIDRAG

Genom *Förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer* [kulturmiljövårdsanslaget] finns det möjlighet att ansöka om ekonomiskt bidrag för att bevara, utveckla och använda kulturmiljöer. Enligt 9§ i förordningen finns det möjlighet att ge bidrag till "generella eller riktade regionala och kommunala kunskapsunderlag som syftar till att ta till vara kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen". Bidraget söks hos Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen ställer krav för att bevilja bidrag till kunskapsunderlag, som att underlaget ska:

- vara metodutvecklande
- fylla en funktion och vara till nytta för kommunen
- bli officiellt antaget i kommunen
- tas fram av personer med adekvat kompetens

Några andra saker att tänka på inför en ansökan om bidrag:

- Åtgärden får inte ha påbörjats före Länsstyrelsens beslut.
- Etappindela projekt/åtgärd som pågår mer än ett kalenderår.
- Redovisa kostnadsbild och medfinansiering i ansökan.
- Eventuellt bidrag kan uppgå till maximalt 50 procent.
- Beslutet kan inte överklagas.
- Bidrag betalas ut i efterskott.

I handlingsplanen finns även en åtgärd om att genomföra bidragskampanj (åtgärd C8), vilket handlar om att uppmuntra kommunerna att söka bidrag för att komplettera kommunala kunskapsunderlag. Catarina kommer att arbeta med denna åtgärd senare i år, så mer information kommer.

Länk

[Information om bidrag](#)

CHECKLISTA FÖR INKLUDERING

För att tillvarata fler perspektiv i kulturmiljöarbetet finns en checklista för inkludering med som bilaga 3 till handlingsplanen. Länsstyrelsen uppmuntrar kommunerna att börja använda den. Checklistan är ingen mall utan en uppsättning av frågor, som ska hjälpa handläggaren att synliggöra vad ett inkluderande arbete innebär. Frågorna är uppdelade i fyra grupper:

1. Synliggör strukturer
2. Synliggör kulturarv som historiesyn och historiebruk
3. Synliggör mottagare och målgrupper
4. Uppföljning

Länsstyrelsen Kronoberg använder checklistan vid upphandlingar, exempelvis av vård- och underhållsplaner, då vi har bedömt att detta ger störst effekt. Det finns även planer på att införa det i ärendehandläggningen.

Länk

[Checklista för inkluderande ärendehandläggning](#)

INSPIRATIONSFÖRELÄSNING: GUMMIFABRIKEN, VÄRNAMO

Kulturchef Lars Alkner och kommunantikvarie Peter Andersson, Värnamo kommun

Verksamheten vid Värnamo Gummifabrik startade 1917 och lades ner 2006. Då fabriken är som störst tillverkas hälften av landets alla cykeldäck i Värnamo och som mest har man 900 anställda, från 22 länder. Värnamo kommun köpte området 2008. Det fanns ett behov av ett allaktivitetshus i kommunal regi och fabriken centrala läge bidrog till att fabriken med dess 19 500 m² inte revs. Visionen för området är att skapa en mötesplats för tillväxt och alla generationer genom att kombinera akademi, kultur och näringsliv. Kommunen ser satsningen på Gummifabriken som en del av den strategiska utvecklingen av Värnamo, som en attraktiv plats att flytta till och stanna kvar i.

Den första etappen av Gummifabriken med bland annat bibliotek, auditorium, utställningsytor, scener och restaurang kommer att invigas den 15 september 2017. I processen har kulturförvaltningen fått göra inspel och kommunens personal har blivit lyssnade på, men det har hela tiden varit tvunget att göras kompromisser. Det har varit en lång process, vilket ibland har gett problem i genomförandet (planeringar har blivit för gamla, förankrade visioner överensstämmer inte längre med dagens visioner). Man har hela tiden försökt ta in synpunkter från så många som möjligt. I huset kommer kulturhistoriska utställningar att visas en gång om året. Pensionerade fabriksarbetare samlade in föremål från och dokumentation om verksamheten, vilket har gett en utställning. De olika rummen och lokalerna i Gummifabriken har fått namn som är kopplade till verksamheten (på personer som har arbetat där eller på föremål som har producerats).

Kulturförvaltningen samarbetar med läns museet, hembygdsföreningar, kulturhistoriska föreningar och Visit Värnamo kring kulturmiljöfrågor och kulturarv; bland annat arrangeras aktiviteter i samband med Kulturarvadagen och Åminnedagarna. Utveckling av Laganstråket och olika vandringsleder är exempel på andra aktiviteter som pågår i kommunen.

LÄNKAR

[Värnamo kommun](#)
[Gummifabriken](#)

ROLLER OCH ANSVAR I KULTURMILJÖARBETET

LÄNSSTYRELSEN

Länsantikvarie Heidi Vassi

Länsstyrelsen är regional tillsynsmyndighet med sektorsansvar för kulturmiljön.

Utövar tillsyn och lämnar tillstånd enligt Kulturmiljölagen

- Speciallagstiftning som riktar sig mot objekt som fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkor

Samråd angående kulturhistoriska värden och hänsyn till kulturmiljöer som regleras av andra lagar, till exempel Miljöbalken och Plan- och Bygglagen.

Kulturmiljöhänsyn i samhällsplaneringen

- Ger råd och granskar kommunernas planering
- Samordnar statens intressen när det gäller planärenden, fornlämningar och riksintressen
- Tillhandahåller kunskapsunderlag
- Genomför dialoger angående kulturmiljöer av riksintresse

Förordningen om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer

- Handläggning av ansökningar
- Stöd till vård av byggnader och fornlämningar
- Bidrag till information, kunskap och tillgänglighet

Länk

[Länsstyrelsen i Kronobergs län](#)

KULTURPARKEN SMÅLAND AB

Enhetschef byggnadsvård Samuel Palmblad

Kulturparken Småland har 55 anställda; majoriteten arbetar med utställningsverksamhet, föremålsvård och besöksmottagande. Det finns även två byggnadsantikvarier.

Kunskapsbank när det gäller kulturmiljöfrågor och kan ge råd och ta fram underlag.

Certifierade som antikvariskt sakkunnig att jobba enligt PBL i byggprocessen och blir kontaktade när det finns en "hotbild" mot ett kulturobjekt.

Kulturparken har ingen grävande arkeologisk verksamhet; den har flyttats till Kalmar läns museum.

Exempel på arbete i Ljungby kommun:

- Kyrkorna i Nöttja, Kånna och Hamneda
- Före detta stålgjuteriet Aspebacken
- Dokumentation kring Totalförsvaret
- Migrationsutställning om koncentrationslägerfångar som rehabiliterades i orter kring Ljungby

Länk

[Kulturparken Småland AB](#)

LJUNGBY KOMMUN

Planarkitekt Johan Håkansson och kultursekreterare Emelie Olsson

Kommunens roll och ansvar

- Myndighetsutövning
- Förvalta
- Tillgängliggöra
- Kunskapsspridning

Översikts- och detaljplanering

- Inventera och skydda i översiktlig planering, t. ex. kulturmiljöprogram
- Skydda i detaljplan och områdesbestämmelser
- Vid exploatering av ny bebyggelse – anpassas till befintliga kulturmiljöer

Bygglov

- Vid bygglovsgivning bevaka frågor om utförande och placering vid kulturhistoriskt värdefulla byggnader
- Särskild fokus på att: Bevaka byggnader. Inte förvanska och lyfta fram kulturhistoriska värden mot fastighetsägare.

Fastighet

- Drift och underhåll
- Ha kunskap om värdefulla byggnader som kommunen äger

Kultur

- Tillgängliggöra kulturmiljöer genom exempelvis stadsvandringar, utställningar och skyltning
- Arrangemangsbidrag till kulturföreningar/kulturaktörer

Näringsliv

- Landsbygdsutveckling
- Besöksmål, bland annat museerna. Paketering av besöksmålen

Frågeställningar för kommunen

- Brist på intern antikvarisk kompetens
- Inget övergripande ansvar för kulturmiljöfrågorna
- Inget löpande förvaltningsövergripande kulturmiljöarbete

Länk

[Ljungby kommun](#)

REGION KRONOBERG

Samordnare kulturfrågor Helen Hägglund

Region Kronobergs roll är att driva och mobilisera det regionala utvecklingsarbetet, men det krävs samhandling av ett stort antal aktörer för att målen ska kunna uppnås.

Regionen tar även fram olika underlag samt har projektmedel (framför allt inom området tillväxt).

Målbild Kronoberg år 2025 "Vi växer i öppna och hållbara livsmiljöer med förnyelseförmåga"

Målbilden ingår i den regionala utvecklingsstrategin "Gröna Kronoberg".

Det finns också en regional kulturplan, som redovisar prioriteringar och utveckling för den regionala kulturpolitiken. Arbete med en ny plan för perioden 2018-2020 pågår.

Ljungby kommun har lokal kulturplan.

Nya riktlinjer från staten i och med propositionen Kulturarvspolitik; bland annat ny museilag och de regionala museernas roll i kulturmiljöarbetet.

Destination Småland
Kulturparken Småland AB
Berättarnätet Kronoberg

Länk

[Region Kronoberg](#)

KRONOBERGS LÄNS HEMBYGDSFÖRBUND

Styrelseledamot Solveig Carlsson

Hembygdsförbundet och de lokala hembygdsföreningarna kan bidra med historien bakom – Varför heter området som det heter? Varför finns det huset kvar?

Under lång tid har man dokumenterat trakter och byggnader via text och/eller foto. Detta material finns tillgängligt även om personer i förbundet eller föreningen byts ut.

Länk

[Kronobergs Läns Hembygdsförbund](#)

WORKSHOP BEVARA, ANVÄNDA OCH UTVECKLA KULTURMILJÖER

Deltagarna delades in i sex grupper som samtalande utifrån tre teman:

1. Samverkan och samsyn
2. Antikvarisk kompetens
3. Använda och utveckla kulturmiljöer

Till varje tema fanns några frågor för samtalet att utgå ifrån. Varje samtalspass var 20 minuter långt. En kommunpolitiker var samtalsledare och Länsstyrelsens personal dokumenterade.

Några sammanfattande punkter från samtalen:

- Strategiskt arbete behövs
- Egen antikvarisk kompetens betydelsefullt
- Kunskapsunderlag, riktlinjer och informationsmaterial behövs
- Identitet – både för kommunen och kommuninvånarna
- Besöksmålsutveckling

TEMA 1. SAMVERKAN OCH SAMSYN

Hur kan organisationerna samverka utifrån våra olika roller?

Vilka kunskapsunderlag och planeringsunderlag tydliggör förutsättningarna för kulturmiljöarbete?

Hur kan Ljungby kommun arbeta mer strategiskt och åtgärdsinriktat med kulturmiljöfrågor?

- I första hand behöver man ha mer information om de olika organisationernas roller och ansvar inom kommunen för att kunna samverka. Vilka man kan kontakta och vem som gör vad behöver tydliggöras innan man kan prioritera.
- Svårigheten finns när det gäller aktuella utvecklingsprojekt. Det blir ofta en resursfråga. Hur hittar vi en samsyn eller ett gemensamt förhållningssätt?
- Kulturmiljöer är ett allmänt intresse som måste beaktas, inget särintresse.
- Attraktivitet i en stad är när man ser årsringar i ett samhälle. Bevarandefrågor bör hanteras under lång tid och inte vara bundna till mandatperioder.
- Hur bevarar man årsringar? Är det genom medveten planering eller sker detta succesivt att vissa företeelser eller byggnader bevaras?
- En kommunal strategi skulle kunna innebära att det nya speglar det gamla även om man inte kan spara allt. Idag finns en kommunal vision men ingen kommunal kulturmiljöstrategi.

- Ljungby kommun har en ung bebyggelse. Denna historia är viktig för Ljungbys identitet och bör lyftas fram.
- Lagan som stråk är unikt och bör lyftas fram som en prioritering.
- Idag finns åtta kulturmiljöer av riksintresse inom kommunen. Dessa borde paketeras och marknadsföras i anslutning till Lagadalen.

- Samverkan viktig. Ett samtalsmöte som den här anordnade dagen är viktig. Behöver vara lyhörd för andra kompetenser. Det behöver även vara mer naturligt att samverka mellan förvaltningar. Veta var man ska söka kunskap. Finns mycket via kommunarkiv och hembygdsföreningar.
- Rutiner för samråd viktigt. Var hitta kunskap och vem fråga.
- Överväga rivning eller ej. Låt planering och övervägande få ta tid. Finns inte återvändo vid rivningar. Fasader viktiga, kan kanske göra modernt inne. Knyta ihop kvarter till helheter.
- Informationsmaterial. Behov av att gå längre i riktlinjer i riksintresseunderlag för att underlätta bygglov. Ev. informationsmaterial.
- Behöver en strategi för hantering av kulturmiljövården. Tydligare rollfördelning inom kommunen. Vem håller i frågan.
- Förvaltningen viktig. Jmf Grand. Viktiga byggnader för allmänheten. Tingshuset (nu till salu). Juridiskt skydd i dag. Ska kommunen äga?. Värdebärare för kommunen. Tyck om hus.
- Mer struktur på vårt arbete i kommunen.
- Mycket information finns – låg kännedom och används för lite.

- En ansvarig som håller ihop och driver samverkan behövs. Huvudproblematiken: Vart kommer personen ifrån, LST? Kommun?
- Kommunen, koppling till regionen. Kommunal eller regional kulturmiljöplan.
- Naturlig samverkan mellan bygg och miljö och kultur fritid. Miljö och byggnämnden, näringssektorn är också bra att ha med.
- Samverkan mellan olika förvaltningar krävs, någon måste dock ha bollen. Alldeles för många stuprör mellan olika förvaltningar. Bygg å miljö har redan ett övergripande ansvar i samhällsutvecklingen, kan ansvara för byggnader.
- Kultur å fritid jobbar med verksamheter, bygg å miljö det materiella.
- Arbetet måste utgå från en kulturmiljöplan som pekar ut vem som ska ha ansvaret.
- Det som är oklart i Ljungby kn är vem som har ansvaret.
- Kommunstyrelsen får utse och delegera.

- Det krävs en samverkan, går inte för endast en grupp eller en individ. Behövs ett tydligt mål att jobba mot. Det måste finnas resurser, både tid och pengar, krävande arbete.
- Vilken status har planen? Som verksamhetsplan? En kulturmiljöplan kan leda till en handlingsplan och/eller verksamhetsplan som ombesörjer resursförsörjning och ekonomiskt ansvar etc.
- För staden gjordes en kulturmiljöutredning för 4-5 år sen, ska vävas in i ÖPn för att få större tyngd. Dock endast för Ljungby tätort.
- Arkiven en viktig resurs, hembygdsföreningarna kanske inte varar föralltid, kommunerna måste kliva in, kanske göra hembygdsföreningarnas material digitalt tillgängligt. Kan utifrån materialet identifiera viktiga frågor.
- Handlingsplaner och verksamhetsplaner behövs. Men åter frågan, vem gör vad? Förvaltningsövergripande arbetsgrupper behövs, på en förvaltning kan viktiga perspektiv tappas. Dock krävs adekvat kompetens som kan behövas köpas in. Dock är frågan viktigast vem som håller ihop. Förvaltningarna kan jobba enskilt men där målet är samverkan, strukturer och ensade dokumentstrukturer behövs. Om en central myndighet, ex Riksantikvarieämbetet skulle ställa lagkrav skulle förslagen få större tyngd,
- Man önskar bättre koll vad som kan förväntas av olika aktörer vad de kan bidra med. Man upplever det oklart om hur man ska hantera kulturmiljöfrågor vart man vända sig, till vem, var man kan söka medel och vilka medel som finns att söka?
- Något man skulle vilja utveckla är en "upplevelseled" där turisttrafiken kan ledas in mot fornminnen och kulturbegivenheter och att man vill involvera näringslivet tex gårdsbutiker. Man vill få fler "bruna skyltar". Hur gå till väga med att märka upp/skyltningen - kostnad. Kan man få bidrag från länsstyrelsen? Kan det utföras i form av Studentarbete? Involvera universitetet? (Min not: kanske kan det vara något inom universitetets kurser/moment i entreprenörskap?).
- Man håller på att ta fram en ny kulturarbetesplan, den gamla finns på nätet. Det upplevs som att den nya inte blir konkret, för omfattande och otydlig.
- Kulturskolan viktigt projekt, noga att undersöka underlaget elever, vilka önskemål/behov som finns.
- Att arbeta mer strategiskt, hur gör vi?
- Vi behöver bättre underlag inför beslut, vid bygglov. Det har visat sig att underlag går att använda vid beslut, kommunen har vunnit då man sagt nej till förändring av t.ex. fasader.
- Q-märkning, kommunens verktyg, i PBL,

- Kulturmiljön uppfattas som minus om det kommer som en överraskning men som positivt om man har kunskapen från början.
- Underlag saknas från kommunen att kunna ge info från.

- Regionalt perspektiv, tydlighet, synkning av kompetensutveckling. Samverkansformer och struktur.
- Funderingar kring vem man kan samverka/samarbeta med
- Finns ett övergripande ansvar? Kunskap förs inte över mellan projekt.
- Vem är övergripande samordnande?
- Olika projektformer där det förekommer olika roller. Det finns olika lagstiftningar.
- Borde finnas ett regelsystem, vad är det som är viktigt i kommunen? Strategiskt styrdokument saknas.
- Det saknas kanske personer som har hand om de många olika kulturella sakerna som finns i kommunen, ex fornlämningar, kulturstigar, historia, Toftaholm, skansen, sagobyggnaden. Det behövs en samordning kring dessa frågor.
- Vissa saker inom kultur är mer känt för folk utifrån än för kommuninvånarna själva.
- Samverkan inom organisation bör ses över.
- En tjänst borde finnas för att samordna alla olika bitar inom kultur.
- Våga ställa frågan/frågor till berörda samarbetspartner till exempel länsstyrelsen osv.
- Finns inget samlat kulturmiljöunderlag.
- För att ställa krav vid tex bygglov eller byggplaneringar behövs ett underlag och en kunskap om kulturmiljön.
- Utnyttja plattformen och kunskaper i berättarnätverket vid skyltning vid tex skyddad bebyggelse. Tillgängligheten blir bättre.
- Arkivet är ett bra kunskapsunderlag, borde utnyttjas betydligt mer än vad som idag sker.
- De digitala kartorna har inte allt och är inte alltid uppdaterade, vid tex byggplaner. Bättre uppdateringar och synkning med kulturmiljöinventeringar.
- Starkare stöd från både kommunen och andra parter behövs för att till exempel kunna göra byggnadsminnen och kulturinventeringar.
- Digitaliseringen av kulturarvet bör utökas eller göras. Det har blivit begränsade resurser till detta de senaste åren. Tidigare fanns det resurser för de människorna med mindre mobilitet för att kunna sysselsätta sig med detta.

TEMA 2. ANTIKVARISK KOMPETENS

Är antikvarisk kompetens av betydelse i det kommunala kulturmiljöarbetet?

Om ja, varför?

Hur använder Ljungby kommun antikvarisk kompetens?

Hur kan Ljungby kommun säkerställa behovet av antikvarisk kompetens?

- I Ljungby kommun saknas egen antikvarisk kompetens. Den köps in vid behov i projektform. Vore önskvärt att ha egen kompetens inom kommunen. Det ger långsiktighet.
- I bygglovsärenden, planfrågor, riksintressen och kommunala kulturmiljöprogram finns ett behov av antikvariska bedömningar. Här köper kommunen in denna kompetens från Kulturparken Småland/Smålands museum.
- Det kan även finnas kunskapsluckor där kommunen idag inte har kännedom om i vilka processer antikvarisk kompetens borde kopplas in. En egen kompetens skulle kunna vara någon att bolla strategiska frågor med.
- Värnamo kommun är att jämföras med, en likvärdig kommun som idag innehar egen kommunantikvarie och kulturnämnd.
- Kommunen samarbetar även med kommunerna i västra delen av länet. Här skulle kunna finnas utrymme för mer samverkan i antikvariska frågor.

Foto: Martin Karlsson, Länsstyrelsen

- Kulturparken. Handläggare ett ansvar för att lyfta kulturhistoriska värden inför politiken.
- Arbetsgrupp fungerar nog inte. Kanske en tjänst gemensamt mellan kommuner. Kulturmiljöstrateg med flera arbetsuppgifter. Inspiration kommunantikvarie på kommunstyrelsen – ev. en kommunantikvarie berätta.
- Det är viktigt, (en deltagare i gruppen har tidigare jobbat i en kommun med två antikvarier) utan kompetens blir det ett stort glapp, man kan inte bolla, ansvaret för kulturmiljö blir otydligt, ibland måste LST steppa in. Ramar måste tydliggöras.
- Kritisk punkt. Stadsantikvarie, dock känslig position om denne är ensam. Tuff kompetens att försöka upprätthålla.
- En renodlad antikvarie är kanske svårt, men däremot en planarkitekt med viss antikvarisk kompetens hade kunna göra mycket.
- Det görs en bedömning i bygglovsärenden. Ibland rådfrågas Kulturparken Småland. Byggnadsantikvariska utredningar upphandlas efter behov. Kultur och fritid jobbar mycket med information och kunskapsmaterial. Stadsvandringar och landskapsvandringar, men behövs en samordnare och någon med kompetens. Behövs kompetens för att utveckla "produkten" därefter kan exempelvis guider använda materialet vid kultursatsningar.
- Väcka intresse ökar behovet.
- För att få till en kommunantikvarietjänst måste behovet finnas. Svårt att få till en tjänst för sådan spetskompetens
- Antikvarisk kompetens saknas i kommunen det är för dyrt för en mindre kommun ha en egen antikvarie. Man tar in kompetensen från Växjö (kulturparken) vid behov.
- Man funderar på om Regionen kan ha en resurs?? Kan denna knytas an till samordningsansvar (frågan ovan var man kan vända sig)? En kostnadsfråga om det blir som ombud i regionens regi så vill man lätt kunna få en uppfattning om kostnaden för olika tjänster. Kan man utveckla regionens stöd?
- Alternativt funderar man på om man kan samarbeta med fler kommuner med att dela en antikvarietjänst eller funktion?
- Man vill kartlägga vilka inom kommunen som har behov av antikvarisk kompetens utöver kultur och fritid, bygg/miljö. Tekniska?, berättarnätverket? Barn&utb.? Hur gör de? Använda i kulturmiljöprogrammet.
- Politiken är lite emot...
- Tjänstemän är intresserade och vill ha kompetensen.

- Även nyare byggnader kräver antikvarisk kunskap, varsamhet vid förändring.
- Man argumenterar för rivning genom att hänvisa till dåligt skick men det handlar oftast om att tillgänglig göra mark för exploatering.
- Måste öka kunskapen i kommunen, måste använda antikvarisk kunskap mer.
- Handlar om att bygga bra!

- Samuel Palmblads kompetens köps in ibland. Länsstyrelsens kompetens utnyttjas i form av kontakt, inventeringsunderlag och liknande.
- Tankar om att det finns mycket föremål i kommunen som bör bevaras och tas om hand. Antikvarisk kompetens behövs här för att ta hand om allt material.
- Museet är en bra resurs som utnyttjas vid inköp av kompetens. Det finns ibland inköp av kulturkompetens i budgeten.
- Borde bli bättre med att försöka få bidrag och finansiering till projekt. Projektplaner och ansökningar måste formuleras rätt och en kompetens kan behövas för att söka projektmedel. Det kan vara tidskrävande och omständligt (dyrt) att söka.

TEMA 3. ATT ANVÄNDA OCH UTVECKLA KULTURMILJÖER

Vilka värden kan kulturmiljöer ha?

Hur kan kulturmiljöerna användas och utvecklas?

Hur kan Ljungby kommun arbeta med det immateriella kulturarvet som är kopplat till kulturmiljöer?

Hur kan Ljungby kommun arbeta med information/medborgardialog?

- Turismutveckling är en möjlighet och en viktig del av att utveckla kulturmiljöer. Det krävs dock att det finns entreprenörer som vill utveckla miljöerna. Frågan är om kommunen enbart skall vara möjliggörare? Här är samarbetet med Destination Småland av stor betydelse.
- Om någon vill etablera sig skall kommunen stötta. Särskilt viktigt med stöd i uppstarten.
- I samband med ombyggnaden av E4:an skulle man kunna jobba med en pausslinga, att erbjuda en tur på den gamla riksettan. Att erbjuda ett paket med flera mål på vägen.
- Ett stort problem är att det ibland finns för många idéer utan fokus. Det krävs en vision som alla strävar mot och som man kan koppla på olika aktiviteter.

- I projektplanestart för kulturmiljöprogram har det kommit fram att det krävs en kommunal strategi som även anger hur man arbetar löpande.
- Det som är unikt i Ljungby är kommunikationsstråket utmed Lagadalen. Det som hindrar en gemensam vision är tid, resurser och rädslor. En uttalad vision bör omfatta alla de som bor här, de som besöker kommunen och för de som arbetar i kommunen.
- Marknadsföring är svårt för mindre organisationer och ideella organisationer. Här kunde kommunen stötta upp.
- Hur når vi dit, hur startar vi? Krävs bred politisk koncensus. Inledningsvis skaffa sig kunskapen om området först. Alternativt att man sätter målen först. Krävs en utredare, en resurs. Kanske börja med en förstudie med omvärldsbevakning. Kommunen har dessutom erfarenhet av processer att verka över partigränser och hitta långsiktighet i arbetet med lokalförsörjningsprocessen som förlöpte bra.
- Kulturmiljöer är intressanta att marknadsföra. I många sammanhang har kulturmiljö har ett oförtjänt dålig rykte att enbart omfatta det föråldrade. Det handlar snarare om attraktivitet och om ett vardagslandskap med kvaliteter.

- Bevara till eftervärlden. Attraktivitet. Unikt. Sticka ut! Kortaste gatstumpen - kvinnlig ingenjör, Sandberg. Film vad finns att göra i staden. Stadsvandringar.
- Lär känna din stad. Stadsvandringar med tjänstemän och politiker. Även bygden runt omkring.
- Yllefabriken i Lagan. Bjuda in till stationshuset för att ex visa film. Väcka intresse och kunskap hos allmänhet. Material finns.

- Värden och bevarande. Viktigt att det generar aktivitet eller verksamhet. Ekonomiska värden. Information och skyltning vid fornlämningar och andra kulturlokaler viktig, väcker intresse och lockar.
- Kännedom om den lokala historien, t.ex. folklandet Finnveden och regionen Sunnerbo, kan kopplas till den regionala identiteten. Är också en resurs med stor potential för besöksnäring och attraktionskraft.
- Står dom [kulturmiljöerna] tomma glöms dom, vårdas dom syns dom och både lockar och skapar underlag för att skapa pengarna för vidare bevarande av kulturmiljöer. Aktiva miljöer, eller lokaler med potential är viktiga att respektera i planeringen.
- Har kommunerna en resurs som jobbar mot hembygdsföreningar? Ja genom vissa verksamheter (oklart vilka specifika).
- Agunnaborg ett gott exempel, stadsvandringar, guidningar.

- Digitalisering viktigt, finns väldigt mycket jättebra material. En interaktiv GIS karta hade varit en bra idé för besöksmål
- Medborgardialog, måste finnas personal och information som är tillgängliga på plats, service för besökare.
- Involvera privata näringsidkare i kulturmiljöarbetet, dessa sitter dessutom på mycket engagemang och kompetens.

- Hur hantera och vad är värden? Det finns många frågor kring detta och hur och om vad ska bevaras och varför och i vilken form. Man vill undvika "skelett".
- Se möjligheterna i att använda äldre byggnader i nya verksamheter. T.ex. som ett sätt att sammanhålla bebyggelse, signalera kultur/nöjen genom bebyggelse .
- Berättarnätverket (ex på det immateriella) arbetar i flera plan (unikt koncept, muntliga traditioner). Man vill tillgängliggöra och lyfta fram detta mer. Nu används det t.ex. skolan, demensvård, integration. Det är viktigt hur berättande som form ger upplevelser. Man vill se hur involverade staden och näringsidkarna är och om det går att utveckla.
- Man vill utveckla medborgardialog i kulturarbetet det upplevs som viktigt att hålla tydligt syfte och ramar och följa upp.
- Ett lyckat koncept att främja kontakt med medborgarna och utveckla kulturarbetet är föreningsträffar, man hoppas kunna öka kulturföreningar/aktivitet ytterligare inom kulturskolan.
- Fritidssysselsättning är ett viktigt verktyg i integrationsarbetet.

- Antikvariskt värde?
- Värde för dem som bor där?
- Kommunen behöver komma fram till vad man vill ska bevaras! Kanske är det en blandning av antikvariskt värde och vad som är värdefullt för dem som bor där.

- Viktigt att känna till kulturmiljöns värde. Viktigt med kunskap om kulturmiljöerna som finns.
- Inte bara det "ålderdomliga" är kulturmiljö, även det nya/moderna bör bevaras med eftertanke. Exempelvis 70- och 80-talskvarteren som finns i kommunen. Till vis del tillvaratas dessa intressen vid bland annat bygglovsrestriktioner.
- Kulturmiljön är viktig för att kunna vara och verka och att kunna finna en mening, även för de människor som anlänt nyligen. Ett identitetsskapande.
- Något att plocka fram är tätorterna, att flytta upp staden och samhällena. Alla detaljer som finns i dessa miljöer. Bör ingå i ett kulturmiljöprogram.

- Kulturmiljömålen, utveckling av ”allas kulturarv” osv bör tas i beaktning.
- Ljungbergs samling som bra exempel. En samling eller liknande behöver kompletteras och en koppling eller förklaringar behövs för att göra tingen och kulturmiljön begriplig.
- Finns potential i allt samlat som finns i kommunen, kommunens egna gömmor/arkiv och i andra aktörers samlingar. Men hur kan man använda materialet?
- Våga ta kostnader för tex utställningar och liknande. Utnyttja kompetensen hos tex Ljungbergsmuseet när det ska ske olika typer av föreläsningar eller utställningar.
- Medborgardialog. Vad tycker invånarna om vad som är viktigt. Kommunen måste ut och möta de människor som normalt inte kommer och gör sin röst hörd när det ordnas tex infomöten. Vad tycker invånarna är fint (och fult).
- Det finns uppenbarligen ett intresse av kulturmiljö särskilt det ”nya”. Hur används detta i planeringen?

DELTAGARNAS UTVÄRDERING AV DIALOGMÖTET

FÖRVÄNTNINGAR PÅ DAGENS DIALOGMÖTE

Dialog

Inspiration

Goda förslag för kommunen om kulturbesöksmål för turister

Informativt

Vägledning i bygglovshantering

Allmän information kulturmiljö

Har inte så mycket förhandsinfo och därmed inga förväntningar

Lära mig mer om kulturmiljö i planering i Kronobergs län

Alldeles strax en kulturmiljöplan

Synliggöra gemensamma resurser och gemensamma nämnare inför fortsatt utvecklingsarbete

Blandningen av olika personer bådär gott. Kanske en förståelse av de olika rollerna och vilka stöd kommunen kan få.

Öka dialogen med kommunen

Få en överblick i kulturmiljöarbetet i kommunen.

Ansvar som vilar på fastighetsägare

Att det blir bra samtal

Att vikten av kompetens kring kulturmiljöfrågor blir tydlig!

Att räta ut en del frågetecken

Vad är på gång

Inspiration!

Inspiration

Mer koll på de olika organisationernas ansvar

Dagen ska leda till: stöd från lst vid granskning/nylokalisering inom kulturmiljöområden

och riksintressen för kultur.

Dagen ska leda till: samsyn och vägledning

Inspiration om hur man kan utveckla olika kulturmiljöer, ex.

Gummifabriken

Informativt möte

En givande dialog

Ökad inblick i kommunens pågående verksamhet

Få ihop kulturmiljöerna som en del av kommunens verksamheter

Förståelse

Tankeutbyte

Att kommunens politiker och tjänstemän blir inspirerade

Kommunen får tydliga regler att hantera frågorna

Bra inspiration

Givande diskussioner

Att lyfta kulturmiljöfrågorna

Lära mig!
Ett gott samtal med kulturmiljö i fokus!
En klar/färdig kulturplan

DETTA VAR BRA PÅ DAGENS DIALOGMÖTE

Inspirationsföreläsning från Gummifabriken
Bra att träffas över förvaltningsgränser och organisationsgränser. Stort behov att få höra varandras historia.
Information från alla inblandade parter inom kulturmiljö
Samtalet
Intressant att höra om Gummifabriken.
Filmen om Ljungby
Diskussion i grupp
Workshopen
Samverkan mellan olika förvaltningar men även Region
Diskussionen kring kulturmiljö
Fått mer input om hur vi går vidare med det fortsatta arbetet
Inspiration från gummifabriken
Bra diskussioner med bred uppslutning
Inspirerande föredrag om Gummifabriken
Goda samtal & öppet sinne för möjligheter och samverkan framöver
Föredragen
Samtalen i workshop
Möte mellan förvaltningar, organisationer, föreningar för förståelser och samverkan
Upplägget med omvärldsbevakning, dialoggrupper, faktaredogörelser
Mötet med och mellan människor
Bra gruppdiskussion
Gruppdiskussionen
Gummifabriken
Att man lyfter frågan och tydliggör vikten av att bevara vårt kulturarv
Lokalen!
Kaffet!
Att dagen överhuvudtaget ägde rum!
Jättebra samtal
Mycket information
Nya bekantskaper
Inspirationen från Värnamos kommun
Fått nya uppslag om hur kommunen ska arbeta
Info
Kunskap och vetskap om kulturmiljövård
Konstruktivt

Bra att träffa alla olika representanter
Trevliga möten
Bra diskussioner
INSPIRATION!
Diskussion om kulturhistoriskt fokus "Lagadalen"
Gott fika!
Bra ämnen! (till diskussionerna)
Fina föredrag!
Intresserade och diskussionsvilliga människor!
Jag har fått nya perspektiv och faktiskt lärt mig en hel del!
Inspirationen väckt utvecklingstankar
Se/höra exempel från Värnamo
Workshop där olika syn/meningar bollas
Workshop var kreativt!
Film om Ljungby trevligt!
Gummifabriken kanon!
Allt var bra!

DETTA KAN FÖRBÄTTRAS TILL KOMMANDE DIALOGMÖTEN

Förtydliga roller och ansvar på de som var med
Korta ner presentationer
Mer samtal
Workshopämnen i förväg!
Annan lokal!
Hur arbetar andra Länsstyrelser och kommuner?
Mer styrda frågor inför workshopen
Mer tid till att diskutera kulturmiljö och dess utveckling
Bättre lokal även om det var en charmig miljö
Jag kan förstå varför man har valt Ljungby museum som möteslokal, men ingen bra "konferenslokal"
Glöm inte era fornlämningar Finnvidingar!
Tänka landskap! Inte bara byggnader...
Kort presentation av olika aktörers roller och ansvar
Bättre lokal!
Tid för alla att presentera så man vet vem som är vem
Fika tidigare
Uppföljningen är viktig
En heldag i stället för en halvdag
Mer tid till samtalen
-